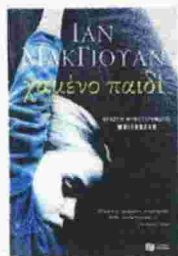

ΙΑΝ ΜΑΚ ΓΙΟΥΑΝ
Χαμένο παιδί

Μετάφραση
Κατερίνα Σχινά,
Εκδόσεις Πατάκη,
2013, σελ. 398,
τιμή 18 ευρώ

Η πρώην πρωθυπουργός της Αγγλίας Μάργκαρετ Θάτσερ φωτογραφημένη τον Σεπτέμβριο του 1986 πάνω σε ένα τανκ, κατά την επίσκεψή της σε στρατιωτική βρετανική βάση στην τότε Δυτική Γερμανία

θήσει τις πυρηνικές κεφαλές ένθεν κακείθεν. Είναι η εποχή της τηλεοπτικής αποχαύνωσης και η εποχή που, για να ζητιανέψεις, πρέπει να έχεις άδεια επαγγελματίας. Μάλιστα ο νόμος απαγορεύει ρητώς τη συγκεκριμένη δραστηριότητα ανά ζεύγη, ούτως ώστε να μην πληγεί, πιθανολογούμε, η παραγωγικότητά της.

Επιστροφή στην αθωότητα

Η Τζούλι, η βιολονίστρια σύζυγός του, βρίσκεται την ευκαιρία να απομονωθεί σε ένα ψυχαστήριο – μια αγροικία στην εξοχή – και να θρηνήσει εκτός από το παιδί και τη διαφαινόμενη διάλυση του γάμου της, καθώς «δεν μπορούσαν να δώσουν ή να πάρουν παρηγοριά κι έτσι δεν υπήρχε επιθυμία». Ο ήρωας όμως έχει τεθεί και στην υπηρεσία της πατρίδας συμμετέχοντας στη Δημοσία Υπηρεσία Παιδικής Αγωγής υπό τον φανφαρόνο λόρδο Πάρμεντερ, έναν σκανδαλώδη δημόσιο οργανισμό με δεκατέσσερις υποεπιτροπές, στον οποίο η Πρωθυπουργός αποδίδει μεγάλη σημασία, αφού «το έθνος θα αναγεννηθεί μέσα από τη μεταρρύθμιση της παιδικής αγωγής».

Εκεί τοποθετήθηκε από τον φίλο του Τσαρλς Νταρκ, ένα δαιμόνιο της αγοράς, ο οποίος του εξέδωσε το πρώτο βιβλίο με τον τίτλο «Λεμονάδα» και ύστερα εισήλθε ως κυνικός καιροσκοπός στην πολιτική καταφέροντας να γίνει κρυφούργος της κυβέρνησης – ήταν το αγαπημένο παιδί της Πρωθυπουργού που «της άρεσε σεξουαλικά» αλλά στο τέλος αποτρελάθηκε και έγινε ένα «σαρανταεννιάχρονο σχολειάρωπάιδο».

Δεν αστειευόμαστε: στο πανέμορφο Σάφοκ, στην κορυφή μιας θεόρατης οξιάς, έφτιαξε ένα δενδρόσπιτο και επιχείρησε να ανακτήσει μάταια τη ρηγμένη αθωότητα του παιδιού που κάποτε υπήρξε. Η σκηνή δε με την Πρωθυπουργό να εισβάλλει στο διαμέρισμα του Στίβεν με όλη την έμψυχη γραφειοκρατία της, διοικητικούς υπαλλήλους και μηχανικούς, προκειμένου να του ζητήσει να μεσολαβήσει ώστε ο Τσαρλς να επιστρέψει στην πρωτεύουσα είναι μια απόφαση σατιρική στιγμή από έναν στυλιστήρα συγγραφέα που συγχυρίζει με επιμέλεια και φωτίζει με ευρηματικότητα το μέσα των ηρώων του. Το τέλος είναι απροσδόκτο και συμπίπτει με το θαύμα της ίδιας της ζωής.

Η Θάτσερ, η αποχαύνωση και μια απαγωγή

Μια σπουδή πάνω στην παιδική ηλικία και στην απώλεια, με φόντο τη θατσερική Αγγλία. Η πρώτη ελληνική έκδοση του τρίτου βιβλίου του **Ιαν Μακ Γιούαν**, από το 1987

ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΗ ΜΠΕΚΟΥ

Ήταν ομολογουμένως ένας εφιάλτης για τον οποιονδήποτε γονέα, κάτι που θα μπορούσε να οδηγήσει κάθε ισορροπημένο άνθρωπο στην παραφροσύνη. Ένα συντηθισμένο σαββατιάτικο πρωινό στη θορυβώδη επικράτεια του Νότιου Λονδίνου – που ωστόσο δεν προμήνυε τίποτε το κακό – ένας πατέρας παίρνει από το χεράκι την τρίχρονη κόρη του και πηγαίνουν ανυποψίαστοι να ψωνίσουν στο σουπερμάρκετ της γειτονιάς τους.

Την ώρα που ο Στίβεν Λιούις, πετυχημένος συγγραφέας παιδικών βιβλίων από καθαρή παρεξήγηση, βρίσκεται στο ταμείο και περιμένει να πληρώσει, μια δολερή σκιά επιτίθεται και κυριολεκτικώς αρπάζει την Κέιτ κάτω από τη μύτη

του. Την ημέρα της (κατά τα φαινόμενα) απαγωγής της η μικρούλα φορούσε μια πράσινη φόρμα, κρατούσε στην αγκαλιά της ένα πάνινο γαϊδουράκι και ήταν ευδιάθετη.

Γύρω από τούτο το καθοριστικό γεγονός οργανώνει ο 65χρονος, βραβευμένος με Μπούκερ, βρετανός συγγραφέας Ιαν Μακ Γιούαν το τρίτο του μυθιστόρημα, *The child in time*. Πρόκειται για μια εκλεπτυσμένη σπουδή πάνω στην εξιδανίκευση, στις ατραπούς και στο άχρονο της παιδικής ηλικίας, στην οδύνη της απώλειας αλλά και στα καμώματα του ίδιου του χρόνου. Το βιβλίο, το οποίο μόλις εξέδωσαν οι εκδόσεις Πατάκη υπό τον τίτλο *Χαμένο παιδί* και μετέφρασε με αξιοζήλευτη δημιουργικότητα στα ελληνικά η Κατερίνα Σχινά, κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1987,

απέσπασε την ίδια χρονιά το σημαντικό Whitbread Novel Award (βραβείο Costa από το 2005), ενώ το 1993 είχε τιμηθεί και με το Prix Femina για το καλύτερο μυθιστόρημα που μεταφράστηκε τότε στη γαλλική γλώσσα.

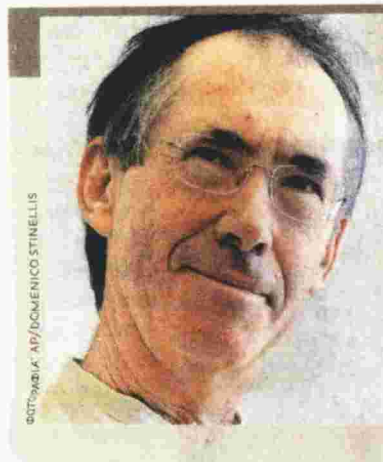
Καμπί στην καριέρα του

Πέραν αυτών, η ιστορία, στην οποία ο συγγραφέας εντάσσει και πολλά αυτοβιογραφικά στοιχεία, σηματοδότησε μια καμπί στην καριέρα του. Εκτοτε, ύστερα από επτά χρόνια απουσίας του από τη λογοτεχνία, άρχισε η περίοδος που ο Μακ Γιούαν έχει ονοματίσει «φιλοσοφικό υλισμό», μια μεταφυσική διέγερση του εξορθολογισμένου κόσμου, θα λέγαμε, μέσω των συναισθημάτων αλλά και των αντιφάσεων της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

Ο πρόσφατος θάνατος της Μάργκαρετ Θάτσερ επικαιροποιεί το μυθιστόρημα για τον έλληνα αναγνώστη, του προσδίδει μια μακάβρια – αλλά και κωμική – ένταση, δεδομένου ότι η «Σιδερά Κυρία» της Μεγάλης Βρετανίας, που πέρασε στην Ιστορία, ανήκει στα βασικά πρόσωπα της αφήγησης. Είναι η Πρωθυπουργός που (και στη μυθοπλασία) επισκιάζει τα πάντα και διαρρηγνύει τα όρια ανάμεσα στον δημόσιο βίο και στην ιδιωτική ζωή.

Κύριο μέλημα της συντηρητικής κυβέρνησής της δεν είναι άλλο «παρά η τήρηση της τάξης και η υπεράσπιση του κράτους από τους εχθρούς του». Είναι η ψυχροπολεμική περίοδος που ακόμη και μια τυχαία σύγκρουση δύο δρομέων, ενός αμερικανού και ενός σοβιετικού, σε μια Ολυμπιάδα θα μπορούσε να ερε-

Ο Ιαν Μακ Γιούαν κριτκάρε με υπόγειο αλλά αιχμηρό τρόπο τον θατσερισμό και την επιθετική ιδιοσυστασία του

Ένας άνθρωπος χωρίς ρίζες

Η κριτική του Μακ Γιούαν στον θατσερισμό και στην επιθετική ιδιοσυστασία του είναι ευκρινής αλλά υπογείως αιχμηρή. Ο συγγραφέας δεν μετατρέπει τη γραφή σε προπαγανδιστική ντουντούκα, καθώς ενδιαφέρεται πρωτίστως για την εσωτερική περιπέτεια των ηρώων του, τη διαφορετική ποιότητα της σιωπής τους, τις μάχες που δίνουν με τις βαθύτερες σφμέες ενός χρόνου που διαμορφώνεται σαν εύπλαστος λαβύρινθος πολλών

επιπέδων και δεν συνάπτεται αναγκαστικά με τις λειτουργίες της μνήμης. Τα μέρη στα οποία ο ήρωας επαναπροσδιορίζει συγκινητικά τη σχέση με τους γονείς του είναι ενδεικτικά – κυρίως το περιστατικό στην παμπ «Καμπίνα», στον «Κήπο της Αγγλίας», την κοιμητρία του Κεντ, όπου η μητέρα του αποφασίζει τελικά να μην κάνει έκτρωση επειδή διακρίνει έξω από το παράθυρο έναν μπόμπιρα

που έρχεται από το μέλλον. Ο Στίβεν είναι πάντα «ο μισός κάπου αλλού», ένας «άνθρωπος χωρίς ρίζες» που δυσφορεί από τις συνέπειες ενός δραματικού παρόντος το οποίο διογκώνεται απειλητικά: άλλοτε αγοράζει ένα παιχνίδι κάνοντας μια απελπισμένη «σπονδή στη μοίρα» για την επιστροφή της μικρής και άλλοτε, μη μπορώντας να αποδεχθεί το τετελεσμένο, διεκδικεί ως σπλάγχιό του ένα αγνωστο κοριτσάκι από το προαύλιο ενός σχολείου δυόμισι χρόνια αργότερα.

